

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК ЗА III КЛАС/ТРЕТА ГОДИНА НА ОБУЧЕНИЕ**  
**(ИЗБИРАЕМИ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ)**

**КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА**

Тази програма е продължение на учебната програма по майчин арменски език за II клас.

Тематичните области, езиковите средства и речевите дейности в програмата са ориентирани към интересите, възрастта и опита на учениците и следват спираловидния принцип, който дава възможност за повторяемост, за постепенно разширяване и задълбочаване на знанията, уменията и компетентностите и се отнася за всеки следващ клас и етап на обучение. Въвеждането на нови понятия се осъществява на емпирико-описателно равнище с приоритет към практическите знания и умения.

В трети клас продължава процесът на овладяване на езиковите и литературни знания, като усвоените в предходните два класа знания за езиковите и речеви единици и за художествена образност се задълбочават, уточняват и надграждат. Включва се нова информация за езикови единици, нови за учениците части на речта, както и нови литературни произведения. Формираните в първи и втори клас начални комуникативно-речеви умения и компетентности се усъвършенстват и допълват чрез езиковото и литературното обучение, чрез специалните за тази цел уроци в трети клас.

Тази учебна програма се утвърждава на основание на чл. 76, ал.1 и ал. 7 от Закона за предучилищното и училищното образование.

**ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК В III КЛАС/ТРЕТА ГОДИНА НА ОБУЧЕНИЕ**

Образователно-възпитателният процес по майчин арменски език в III клас/трета година на обучение е част от общата образователна и възпитателна програма в начален етап на основната образователна степен и има за цел:

- Да усъвършенства уменията на учениците за овладяване на майчиния език чрез формиране на основните комуникативно-речеви умения – слушане, говорене, четене и писане;

- Да обогати знанията за строежа на книжовния език, езиковите и речеви единици и да формира умения за прилагане на определени правоговорни, правописни и граматически норми в устната и писмена реч на учениците;
- Да развие уменията на учениците за възприемане, осмисляне и интерпретиране на художествен текст, съобразно възрастта им;
- Да усъвършенства комуникативно-речевите умения и компетентности на третокласниците за създаване на собствен текст по словесна или визуална опора;
- Да развие наблюдателността, логическото мислене и познавателните интереси на учениците от трети клас чрез системно изградени междупредметни връзки;
- Да формира отношение на толерантност към културната различност и приобщаване към общочовешките ценности.

### УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

| Тематични области и глобални теми   | Очаквани резултати (компетентности) по четирите основни умения: слушане, четене, говорене и писане   | Нови знания и понятия по тематични области и теми (езикови средства)   |
|---|--|--|
| <p><b>I. ТОВА СЪМ АЗ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Моето здраве. Части на тялото</li> <li>● Училище – сграда, образование</li> <li>● Аз и моите приятели – външен вид, характер (основни понятия), професии</li> <li>● Семейството и близките ми – външен вид, характер (основни понятия), професии</li> </ul> | <p><b>СЛУШАНЕ</b></p> <p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Да разбира общото съдържание на прочетен кратък текст, като се говори ясно, със стандартно произношение и характерна за езика интонация;</li> <li>● Да разбира елементарни полезни подробности от съдържанието на текст по изучаваните тематични области;</li> <li>● Да се включва адекватно в диалог, след като е изслушал събеседниците си, за да изрази мнение и да репликира уместно;</li> <li>● Да се ориентира в пространството, времето и числата до 100.</li> </ul> | <p><i>Учениците следва да затвърдят изучените в I и II клас теми и понятия и да овладеят нови граматически знания по предвидените по програмата тематични области:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Части на тялото</li> <li>● Училище: сграда</li> <li>● Образование</li> </ul> |
| <p><b>II. ТОВА Е МОЯТ СВЯТ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Моят дом – помещения и мебели</li> <li>● Моето училище – учебни предмети, дни на седмицата</li> <li>● Моята улица, моят квартал</li> <li>● В магазина</li> <li>● Числата до 100</li> </ul>  |  |  |

|   |   |  |
|---|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Часовник: кръгли часове, минути, секунди</li> </ul>  | <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Може да слуша съсредоточено; разбира несложни приказки и стихотворения на арменски език, записани на аудио/видео носители;</li> <li>• Възприема и осмисля разказани/прочетени приказки, разкази, рецитирани стихотворения и да отговаря на въпроси или да задава въпроси по текстовете;</li> <li>• Разбира адаптирани текстове от различни жанрове с позната лексика;</li> <li>• Слуша, разбира и се включва уместно в диалози, водени в клас и в семейството на позната тематика;</li> <li>• Разграничава и разбира използването на членувани съществителни;</li> <li>• Слуша и изпълнява песни на арменски език.</li> </ul> <p><b>ЧЕТЕНЕ</b><br/>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Да чете и разбира съдържанието на онагледен кратък текст, съответстващ на тематичните области;</li> <li>• Да чете и рецитира стихотворения;</li> <li>• Да разбира прочетен текст на поздравителни картички, електронни съобщения и кратки лични писма;</li> <li>• Да чете на глас или наум достъпен художествен текст; да го коментира, да отговори на въпроси по текста;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Външен вид, характер (основни понятия)</li> <li>• Помещения и мебели</li> <li>• Улица, квартал</li> <li>• Часовник</li> <li>• Природа, среда, опазване на природата</li> <li>• Ваканция</li> <li>• Хоби</li> <li>• Интереси</li> <li>• Географски и природни обекти</li> <li>• Етнос</li> <li>• Държава, столица</li> <li>• Местоимение – лични, притежателни, показателни (множествено число)</li> <li>• Съществителни имена – собствени, нарицателни, умалителни</li> </ul> |
| <p><b>III. АЗ ОПОЗНАВАМ И ОПАЗВАМ ПРИРОДАТА</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Животните, растенията и тяхната среда</li> <li>• Географски и природни обекти</li> <li>• Аз опазвам природата</li> </ul>   |   |  |
| <p><b>IV. АЗ ОПОЗНАВАМ СВЕТА</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Типични за България и Армения празници</li> <li>• Моята ваканция; интереси и хоби</li> <li>• Известни градове, географски и природни обекти в Армения и България</li> <li>• Ереван - столицата на Армения</li> <li>• София – столицата на България</li> </ul>                                     |   |  |
| <p><b>V. ЛИТЕРАТУРА, ФОЛКЛОР И ТРАДИЦИИ</b></p> <p><i>В определени уроци да има елементи и/или рубрика за културата на Армения и арменската диаспора, както и интегрирани въпроси и теми от областта на гражданското образование и устойчивото развитие. Да има активно приложение на ИКТ в урочната дейност. Изкуствата и технологиите да са представени в дейностите.</i></p> |   |  |

|                                      |   |   |
|--------------------------------------|---|---|
| <p><b>VI. ЧИТАТЕЛСКИ ИНТЕРЕС</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Чрез подборно четене да разграничава епизодите в кратък повествователен текст; да изразява отношение към прочетеното.</li> </ul> <p><b>ГОВОРЕНЕ</b><br/><b><u>При диалогична реч</u></b></p> <p>Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Води разговор по изучаваните тематични области, като задава и отговаря на въпроси;</li> <li>• Изразява желанието си и конкретни свои потребности;</li> <li>• Разбира, превежда правилно и използва уместно членувани и нечленувани съществителни имена;</li> <li>• Изказва и отговаря по общоприетия традиционен начин благопожелания, свързани с определени празници;</li> </ul> <p>Ученикът може да се:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Включва в ролеви игри и ситуативни диалози;</li> <li>• Ориентира в комуникативна ситуация, изискваща използване на форми на вежливост;</li> <li>• Включва в отбелязването на годишнини по определен повод;</li> <li>• Ориентира и да използва правилна граматична форма на изучените граматически структури и части на речта;</li> </ul> | <p>(изключения при образуване на множествено число)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Числителни имена – бройни, редни</li> <li>• Въпросително изречение</li> <li>• Възклицателно изречение</li> <li>• Прилагателно име – степенуване на прилагателни имена</li> <li>• Определителен член</li> <li>• Глаголи – сегашно и минало време</li> </ul><br><ul style="list-style-type: none"> <li>• Диалог</li> <li>• Лично писмо</li> <li>• Разговор</li> <li>• Описание</li> <li>• Епизод</li> <li>• Преразказ</li> <li>• Разказ</li> </ul> |
|--------------------------------------|---|---|

|  |   |  |
|--|---|--|
|  | <p><b><u>При монологична реч</u></b><br/>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Да говори, макар и бавно, по изучаваните тематични области;</li> <li>• Да разказва за всекидневните си дейности, интереси и хоби;</li> <li>• Да описва предмети и явления, хора, животни;</li> <li>• Да рецитира стихотворения, да отгатва гатанки, да изпълнява песни на арменски език;</li> <li>• Да преразказва прочетен текст;</li> <li>• Да разказва по картина или серия от картини.</li> </ul> <p><b>ПИСАНЕ</b><br/>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Да пренася правилно думи;</li> <li>• Да пише графически правилно и четливо;</li> <li>• Да пише правилно под диктовка;</li> <li>• Да преписва точно кратък текст;</li> <li>• Може да разграничава и употребява адекватно в писмената си реч думите според значението им;</li> <li>• Да пише свой кратък текст по изучаваните тематични области, като използва елементарни стандартни изрази и опори;</li> <li>• Да конструира изрази и изречения;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Герой, герои</li> <li>• Автор</li> <li>• Поздравителна картичка</li> <li>• Приказка</li> <li>• Стихотворение</li> <li>• Редактиране</li> <li>• Фолклорна песен</li> <li>• Литературни текстове</li> <li>• <b><i>Основни лексикални единици, необходими за постигане на очакваните резултати.</i></b></li> </ul> |
|--|---|--|

|  |  |  |
|--|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Да пише правилно думи и граматични форми с правописни особености;</li> <li>• Може да употребява и изписва правилно съобщителни, въпросителни и възклицателни изречения, единствено и множествено число, местоимения и числителни имена;</li> <li>• Да разграничава и използва правилно в писмената си реч членувани и нечленувани съществителни имена;</li> <li>• Да използва правописен речник;</li> <li>• Да преразказва писмено кратки и достъпни за възрастта литературни произведения;</li> <li>• Да предаде в писмена форма чута или въображаема история/случка.</li> </ul> <p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Да състави и напише поздравителна картичка по определен повод;</li> <li>• Да направи писмено описание на себе си и семейството;</li> <li>• Да поставя правилно въпросителния и възклицателния знак във въпросителни и възклицателни изречения;</li> <li>• Да преработва, да редактира текст, като внася промени в него.</li> </ul> |  |
|--|--|--|

## ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

В обучението по арменски език в III клас/трета година на обучение за избираемите учебни часове и/или факултативните учебни часове в началния етап на основната образователна степен са заложили 64 учебни часа годишно. Учебните часове се провеждат в 32 учебни седмици по 2 учебни часа седмично.

#### **Препоръчително разпределение на часовете**

|  |             |
|--|-------------|
| <b>За нови знания</b>  | <b>50 %</b> |
| <b>За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности</b> | <b>49 %</b> |
| <b>За диагностика на входно, междинно и изходно ниво</b>         | <b>1 %</b>  |

#### **СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ**

В началото на учебната година се диагностицират знанията и уменията на третокласниците по арменски език. На основата на резултатите се планира работата за компенсиране на констатирани проблеми в езиковото им развитие.

Резултатите от началното оgramотвяване се оценяват от учителя устно или писмено. Оценката се отбелязва само с качествени показатели, както следва: „Добре“, „Много добре“, „Отлично“, „Браво“ и е винаги позитивна. Тя подкрепя самооценката на ученика. Оценяването на знанията и уменията по майчин арменски език в трети клас се извършва под формата на наблюдение на успехите и трудностите на всеки отделен ученик. Чрез диктовка, препис и задачи за четене на срички, думи и изречения се проверяват овладените техники при четене, писане и спазване на интонацията.

През учебната година се провежда междинно ниво, а в края на годината знанията и уменията на третокласниците се оценяват чрез изходно ниво.

#### **ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ**

Обучението по майчин език допринася за формиране на ключовата компетентност – общуване на арменски език и същевременно подпомага формирането на останалите ключови компетентности в съответствие с възрастовите психофизиологически особености на развитие на учениците.

Обучението се осъществява чрез:

- Личностно-ориентирано обучение, което позволява индивидуализиран и диференциран подход;
- Формиране на базова култура на личността: нравствена, естетическа, физическа, култура на труда и на общуването;
- Творчески умения и независимо мислене;
- Изграждане на положително отношение към изучаването на арменски език, култура, бит и традиции;
- Изграждане на нагласа за межкултурно общуване, развиване на толерантност и интерес към други култури и модели на поведение.

| КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ  | ДЕЙНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ   |
|---|--|
| <b>Умения за общуване на майчин арменски език</b>   | Участие в игрови форми; общуване и съвместна работа с учители и съученици в групови урочни и извънурочни форми на дейност.   |
| <b>Компетентности в областта на български, английски и руски език</b>   | Осъзнаване на езика като средство на общуване между хората; осмисляне на езика чрез сравнение с други езици; постигане на правилен избор на езикова форма; сравнения и връзки с учебни предмети: <b>български език и литература, руски и английски език.</b>   |
| <b>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните, хуманитарните науки и на технологиите</b> | Определяне броя на звуковете и буквите в думите, на думите в изречението и на изреченията в текст; използване на геометрични фигури при моделиране на думи; бройни и редни числителни; Разграничаване на единствено и множествено число на съществителните имена и глаголите; Познание за процеси в природата; знания за родно място; годишни времена; опазване на природата и околната среда. Национална идентичност. Връзка с учебни предмети <b>математика, човекът и природата и човекът и обществото.</b> |
| <b>Дигитална компетентност</b>  | Използване на електронни средства.   |
| <b>Умения за учене</b>  | Преобразуване на изречения; изработване на индивидуална стратегия за успешно учене; изграждане на умения за работа с речник; рецитиране на стихотворения; четене наум и на глас на   |



|  |  |
|--|--|
|  | художествен текст; участие в диалог по конкретна тема с опора на художествен текст, илюстрация и др.; изобразителни дейности (в екип и индивидуални) – илюстриране, изработване и надписване на картички. Несложни, краткосрочни проектни дейности (в екип и индивидуални), сценарийни (подготовка на извънкласни програми), театрално-игрови дейности (в екип и индивидуални) – танцови движения, мимики и жестове, сценки, драматизации и др., <b>връзка с всички учебни предмети.</b> |
| <b>Социални и граждански компетентности</b>  | Изпълнение на различни роли в общуването – на слушач и на говорещ. Работа в групи, съвместни проекти, общуване със съученици и учител, изразяване и разбиране на различни гледни точки, <b>връзка с всички учебни предмети.</b>  |
| <b>Инициативност и предприемачество</b>  | Дейности в група, изпълняване на задачи за планиране на времето, представяне на собствени идеи, връзка с учебен предмет <b>технологии и предприемачество.</b>  |
| <b>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</b>                       | Дейности за опознаване на собствената култура в контекста на световното културно наследство, като ученикът активно участва в дейности (тържества, празници и др.), посветени на България и на Армения, връзка с учебни <b>предмети музика и изобразително изкуство.</b>  |
| <b>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</b> | Дейности, формиращи навици за водене на здравословен начин на живот при съответните теми в обучението по арменски език, връзка с учебни предмети <b>човекът и природата, музика и физическо възпитание и спорт.</b>  |

*Забележка:* Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.